
THE PURIM SHPIEL

Funny or Forbidden?

The Weekly
TORAH
C**?**NTRO**?**VERSY

MARCH 13, 2022
YU TORAH MITZION KOLLEL
פ' צו תשפ"ב

THE PURIM RAV IN VOLOZHIN 1885

Rav Avraham Yitzchak Hakohen Kook, 1888 Zoimel, Lithuania

'FUNNY' GEMARAS

גמ' שבת ל: (1)

רבה מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא ובדחי רבנן לסוף יתיב באימתא ופתח בשמעתא

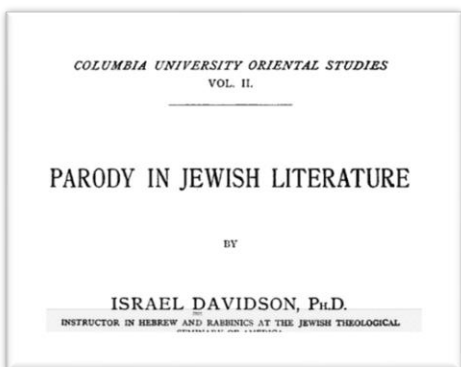
גמ' תענית בכ. (2)

ואמינא ברישא איזיל ואשמע להו לרבנן דלבעי רחמי עלה דמילתא אדהכי
והכי אתו הנך תרי א' אתי א"ל הנך נמו בני עלמא דאתי ניהו אול לגבייהו
אמר להו מאי עובדייכו אמרו ליה אינשי ברוחי אנן מבדחינן עציבי אי
נמו כי חוינן כי תרי דאית להו תיגרא בהדייהו טרחינן ועבדינן להו
שלמא: על אלו מתריעין בכל מקום כו': ת"ר על אלו מתריעין בכל

גמ' כתובות יז. (3)

אָמרו עָליו על רבי יהודה בר אילעאי שְׁהִיגָה נוטיל בַּד שֶׁל הַדָּס וּמְרַקֵּד לִפְנֵי הַפֶּלֶה וְאוֹמֵר פֶּלֶה נֶאֱדָה וְחִסּוּדָה רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב צַחָה מְרַקֵּד אֶתֶּלֶת אָמֵר רבי זורא קָא מְכַסִּיף לֵן סָבָא כִּי נָח וּבְשִׁיחַ אִיפְסִיק עֲמוּדָא דְנוּרָא בֵּין דִּידֵיהּ לְכוּלֵי עֲלָמָא וּגְמִירֵי דְלָא אִפְסִיק עֲמוּדָא דְנוּרָא אֲלָא אִי לְסַד בְּדָרָא אִי לְתַרֵי בְּדָרָא

PURIM RAV

ד'ו) בנודע המנהג בכל אחר ואחר לזחור צפירים איש אי לרצ וקוראין אוחו צסם פורים רב. פ"א מינו צפראג אח אחד מחלמירי הגי הטובי לרצ לפורים יזכטוב לצ הרצ הסירוני ציין עד דלא ידע וכי דיצר קרה על רצו הגי הכיל ומלע זופיו מוחך סכרוחו דצרי לעג וצח כגדו. לזחרה כסנחפקה הזכירוהו חצרו אח הדצר .סע סה אחרוהו על הדצרים סהוליא מוחך פיו כגד רצו לשחלמיד סהוא חרה וילך מאור על זה והלך להחרפס לפני רצו ולצקס סליחחו על עונו זה, והרצ הניל מחל לו כללחו מן הציה, אמר **צן הטובי** לאציה הן אחרו סס אחרך למערה לחלי סחוליו והיוס מחלח לו ויאמר לו **הטובי** הלח שכור היי ולא צדעה דיצר כדצרים הלח ויאמר לו צנו הלח עייז יאמרו המישלים "וואס צייח אחיכטערין אויף דיח לונג איז צייח אשכורין אויף דיח ליכני ויען לו אציה הפחנס הזה כאמר רק על אדם ולא על צהמה.. שחס לח כן לח היינו לריכיס לצדוק כלל צריחת הצהמה אחר סחיטתה ורי היי להסקותס. לסכרה לפני סחמיטס ולצדוקה צלסונה סחנולח אז אח סעודה הריאה, לחל סחחגס: הזה כאמר רק על האדם ולא על צהמה כוונהו. [ד"ז הוצא צהקדווח סי' לצח רצ. צסס הגימ הירכלי צרלינר חולס זופי זור דודי הגחון סליע"ח סוועתי סזה היי. לחל הטובי:]

שו"ע יו"ד רמ"ב: ל"ב (4)

הרב המובהק שמחל על כבודו בכל הדברים האלו או באחד מהם לכל תלמידיו או לאחד מהם כבודו מחול ואף על פי שמחל מצוה על התלמיד להדרו (ואסור לבזותו) (פסקי מהרא"י סימן קכ"ז)

בבא מציעא נח: (5)

שכמותו ללמדו עמו בעול שהתלמיד שור חלש עם הבריא מקלקל את הבריא וכן מרגלית נאה (עם חזירתה) למלאות עם חזירתה צוהב מן היחידית: חשיבי ליה. והביב לו זיווג: ועד כמה. לא היו אונאה: כדי דמיסה. כפלייס: חטיטוס. מנג: במלחמה. בתוך המלחמה: שהרי דבר המסור ללב. ולפיכך נאמר בו ויראת מאלהיך. האי שהרי ליתן טעם למה נאמר בו יראה נקט ליה והכי קאמר שהרי כל הדברים הללו אין טובתן ורעתן מסורה להכיר אלא ללבו של עושה הוא יודע אם לעקל אם לעקלקלות ויכול הוא לומר לא עשיתי כי אם לטובה הייתי סבור שיש לך תבואה למכור או הייתי חפץ לקנות של מקם זה: וכל דבר המסור ללב של אדם נאמר בו היו ירא מן היודע מחשבות אס לטובה אס לאונאה: סגל ס"ד. וכי הכל יורדין: ה"ג כל היורדין לגיהנם עולין: דדש ביה. כבר הורגל צ"כ שמכניס אותו קן ואין פניו מתלבנות ומכל מקום זה להכלימו מתכוין: וצ"ע

מתני' כשם שאונאה במקח וממכר כך אונאה בדברים^א לא יאמר לו בכמה הפיץ זה והוא אינו רוצה ליקח אם היה בעל תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים אם הוא בן גרים לא יאמר לו זכור מעשה אבותיך שנאמר^ב וגר לא תונה ולא תלחצנו: גמ' ת"ר^ג לא תונו איש את עמיתו באונאת דברים הכתוב מדבר אתה אומר באונאת דברים או אינו אלא באונאת ממון כשהוא אומר^ד וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך הרי אונאת ממון אמור הא מה אני מקיים לא תונו איש את עמיתו באונאת דברים הא כיצד אם היה בעל תשובה אל יאמר לו זכור מעשיך הראשונים אם היה בן גרים אל יאמר לו זכור מעשה אבותיך אם היה גר ובא ללמוד תורה אל יאמר לו פה שאכל גבילות וטריפות שקצים ורמשים בא ללמוד תורה שנאמרה מפי הגבורה אם היו יסורין באין עליו אם היו חלאים באין עליו או שהיה מקבר את בניו אל יאמר לו כדרך שאמרו לו חבריו לאיוב^ה הלא יראתך כסלתך תקותך ותום דרכך זכר נא מי הוא

נקי אבר^ו אם היו חמרים מבקשין תבואה ממנו לא יאמר להם לכו אצל פלוני שהוא מוכר תבואה ויודע בו שלא מכר מעולם ר"י אומר אף לא יתלה עיניו על המקח^ז בשעה שאין לו דמים שהרי הדרב מסור ללב וכל דבר המסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי יגדול אונאת דברים מאונאת ממון שזה נאמר בו ויראת מאלהיך וזה לא נאמר בו ויראת מאלהיך ור' אלעזר אומר זה בגופו וזה בממונו רבי שמואל בר נחמני אמר זה ניתן להישבון וזה לא ניתן להישבון תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק^ח ככל המלבין פני חבריו ברבים כאילו שופך דמים א"ל שפיר קא אמרת דחוינא ליה דאזיל סומקא ואתי חיורא אמר ליה אביי לרב דימי במערבא במאי זהירי א"ל באחוריי אפי דאמר רבי חנינא הכל יורדין לגיהנם חוץ משלשה הכל ס"ד אלא אימא כל היורדין לגיהנם עולים חוץ משלשה שיורדין ואין עולין ואלו הן הבא על אשת איש והמלבין פני חבריו ברבים והמכנה שם רע לחבריו מכנה היינו מלבין^ט אע"ג דדש ביה בשמיה אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן

מועדים וזמנים ח"ב עמ' 186-187 (6)

ב) ובקונטרס מצאתי "ומצינו מקומות ואפילו לפעמים אצל בני תורה שקובעים יחד מסיבה בפורים כדי להתלוץ ואפילו מרבנים ות"ח ר"ל, ועוברים אז בחמורות שבחמורות באסור בווי ת"ח מלבין פני חבירו ברבים לשון הרע וכדומה שאין להם חלק לעולם הבא, ובפרט אם הת"ח שזמע מזה ומצטער ומתבייש הוא עון פלילי ממש אפילו בפורים, והכשרים נהגו להתלוץ ביום זה מהמן ועמלק מהמינים וכופרים מתבוללים ולאומיים פורקי עול וכדומה, שמצוה להתלוץ מהם תמיד גם בכל השנה ובפרט בפורים מצוה טפי ולא ח"ו מת"ח שהמבזה אותם אין לו רפואה למכתו, וכן כשרי ישראל אסור לצערם ולבזותם אפילו לרגע גם בפורים שיש בזה אסור תורה, והשטן בא בין השמחים בפורים ופורה הלכה

שכל האסורים הותרו ליום זה כדי לבטל לגמרי תוכן היום וקדושתה ושולל ביום זה שלל רב, והחכם עיניו בראשו לבסומי ולשמוח לאכול בשר ולשתות יין ובלב שמח אבל בלי חטא ופשע, שבזה מקיים כהלכה מצות היום כמ"ש, "והדברים מבוארים כי גדול היום לאדונינו כמו שנתבאר בדברינו (ובבה"ג הלכות מגילה איתא דגדול כיום שניתנה בו תורה לישראל ע"ש), והשמחה היום בלי גבול מלוכש בדרך שכרות, ולא יגס דעתו שאינו ראוי להשתתף בשמחה כי האי שמצותה היום דוקא בכך כמ"ש ואכמ"ל.

שו"ת יחיה דעת חלק ה' סי' נ' (7)

שאלה: בדבר המנהג שנתפשט לאחרונה בחוגי הישיבות, שבחורי הישיבה בוחרים להם רב פורים, אשר כטוב לבו ביין משמיע דברי ביקורת תוך כדי הטחת עלבונות אישיים בדברי היתול וליצנות על חשבון ראשי הישיבה והמורים והמחנכים, והשומעים ממלאים פיהם שחוק ומתבדחים בשומעם את דבריו. האם מנהג זה יכון על פי ההלכה?

על כל פנים בנידון דידן אין ספק שהעושים כן נכשלים באיסור חמור, וגדול עונם מנשוא, שהם שמים את ראשי הישיבה ומוריה ומחנכיה ללעג וקלס בדברי ליצנות והיתול, ועליהם נאמר: כמתלהלה יורה זיקים חצים ומוח, ואמר הלא משחק אני (משלי כו יח). וכבר אמרו חז"ל (שבת קי"ג ע"ב): לא חרבה ירושלים אלא על שביוז בה תלמידי חכמים, שנאמר ויהיו מלעיבים במלאכי האלקים ובזוים דבריו ומתעתעים בנביאי עד עלות חמת ה' בעמו עד לאין מרפא. מאי עד לאין מרפא? אמר רב, כל המבזה תלמידי חכמים אין לו רפואה למכתו. וגם השומעים לא ינוקו מעון חמור זה, וכמו שאמרו בבבא מציעא (פד ע"ב), במעשה של רבי אלעזר ברבי שמעון שנוענש על ששמע על זלזול תלמיד חכם ושחק. ומכל שכן אלה השומעים ומתבדחים ונהנים מבזיון של תלמידי חכמים שעונשם גדול. ואף בסתם לשון הרע, שהוא גם כשהדברים נכונים (כמבואר בפסחים ק"ג ע"ב), יש עונש חמור לאומרו ולמקבלו, והמקבלו יותר חמור מן האומרו, כמבואר בערכין (טז ע"ב). וכן פסק הרמב"ם (בפרק ז' מהלכות דעות הלכה ג'). וסיים הרמב"ם, שאסור לדוד /לדור/ בשכונתו של בעל לשון הרע, וכל שכן לשבת עמו ולשמע את דבריו. ולכן חלילה להשתתף במושב לצים זה, כי אין להעלות על הדעת שבשביל שמחת פורים יהיה מותר לעבור על איסורים חמורים כאלה, וכמו שכתב בספר מטה משה (סימן תתרי"ב), שאף שנדמה לרוב ההמון שהותר לבני אדם בפורים לפרוק עול תורה ומצות מעליהם, וכל המרבה בשחוק והיתול הרי זה משובח, אבל בלי ספק ענין זה הוא רע ומר, ועון פלילי הוא, שלא הותר לנו בפורים אלא שמחה של מצוה, ולא שחוק וקלות ראש. וכן כתב המאירי (מגילה ז ע"ב) שלא נצטוונו בפורים על שמחה של הוללות ושל שמות, אלא על שמחה ותענוג שמגיעים מהם לאהבת ה'. וכן כתב המשנה ברורה בביאור הלכה (סימן תרצה) בשם החיי אדם, שהיודע בעצמו שאם ישתה יין לשכרה יגרום לזלזול באיזו מצוה שהיא, או שיתבטל מתפלה, או שיהוה קלות ראש וליצנות, מוטב לו שלא ישתה. ע"ש. ומה שיש שבאים בטענה ממאמר חז"ל (ירושלמי ריש פרק השוכר את הפועלים) מנהג מבטל הלכה, זהו דוקא במנהג ותיקין, אבל מנהג שאין לו ראייה ברורה מן התורה אינו אלא כטועה בשיקול הדעת, כמבואר במסכת סופרים (פרק יד הלכה יח), ובמרדכי (ריש פרק ז' דבבא מציעא). ע"ש. וכן אמרו בגמרא (ראש השנה טז ע"ב) כי נהגו במקום איסורא מי שבקינן להו? וכתב בשו"ת הריב"ש (סימן מד וסימן קכב), שאם נהגו העם להקל באיזה דבר שהוא אסור, אפילו אין איסורו אלא מדרבנן, יש לבטל המנהג. וכן כתב הפרי חדש (סימן תצו). וכן הסכימו הגאון רבי יוסף אירגאס בשו"ת דברי יוסף (סימן כז), והגאון רבי יהודה עייאש בשו"ת בני יהודה (דף קצ ע"א). וראה עוד בשו"ת פרח שושן (חלק אורח חיים כלל א' סימן ז'), ובשו"ת זרע אמת חלק ג' (חלק אורח חיים סימן סא וסימן עו), ובשו"ת זרע יעקב בן נאיים (סימן ה'), ובשו"ת לב חיים חלק ב' (סימן ט'). ואכמ"ל. ולכן הרוצים להקל בטענה שהם עושים כן לשחוק ולשמחת פורים, אין להם על מה שיסמוכו, ועל זה נאמר: לשחוק אמרתי מהולל ולשמחה מה זו עושה (קהלת ב ב). וכל שכן אם נמצא באותה מסיבה התלמיד חכם כשמדברים עליו דברי בוז ולצון, שזה בכלל מה שאמרו חז"ל (בבא מציעא נט ע"א) המלבין פני חבירו ברבים כאילו שופך דמים. ואין לו חלק לעולם הבא. וכתבו התוספות (סוטה י ע"ב) שעון הלבנת פנים הוא מהעבירות שאמרו עליהם יהרג ואל יעבור, שזהו בכלל רציחה, וכמו שאמרו (כתובות סז ע"ב) נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים. וכן כתב רבינו יונה בשערי תשובה (שער ג' סימן קלט). וראה עוד בספר פני מבין חלק ב' (דף קסו ע"א), ובשו"ת בנין ציון חלק א' (סימן קעב). ע"ש. וראיתי כתוב שהגאון רבי שמעון סופר (מחבר הספר שו"ת מכתב סופר, ובנו של הגאון החתם סופר), נפטר מרוב עגמת נפש עקב דברי עלבונות שהופחו כלפיו על ידי רב פורים. השם הטוב יכפר בעד. ולכן חלילה להמשיך במנהג זה, ובפרט בחוגי הישיבות הקדושות, שצריכים לשמש דוגמא ומופת באהבת התורה כבודה ומוראה. ומצוה למחות בכל תוקף ולבטל כליל מנהג רע זה, שהוא אותיות גהנם. ואפילו אם הרב שמדברים עליו דברי היתול ושחוק אומר בפירוש שהוא מוחל על כבודו, אינם רשאים להתלוצץ ולומר דברי היתול עליו, שהרי מבואר בשו"ת הריב"ש (סימן רכ) בשם הראב"ד, שאף על פי שהרב שמחל על כבודו מחול, זהו דוקא בדבר שאין בו משום בזיון, אבל על בזיון אסור לו למחול. ע"ש. ועיין עוד בספר טורי אבן מגילה (כח ע"א), ובברכי יוסף (סימן רמ סק"ח). ע"ש. ובספר מועדים וזמנים חלק ב' (סימן קצא) בהערה, הביא מה שמצא בקונטרס, על בני תורה שקובעים מסיבת פורים ומתלוצצים על רבנים ותלמידי חכמים, ועוברים על איסור חמור של לשון הרע ובזיון תלמידי חכמים והלבנת פנים ברבים, שהעושה כן אין לו חלק לעולם הבא. ואפילו לסתם אנשים כשרים שבישראל אסור לבזותם. ולצערם משום שמחת פורים. וכן מבואר בנימוקי יוסף (מגילה ז ע"ב), שזה שאמרו חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, היינו לומר מילי דבדיחותא ולשמח בשמחה של מצוה, ולא שישתגע בשכרותו וימשך אחר שחוק וקלות ראש וניבול פה, שאין זה שמחה אלא הוללות וסכלות וכו'. עכ"ל. וכן כתב בשו"ת קנין תורה חלק ב' (סימן קכה). ע"ש. והדברים ברורים. ולשומעים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב